

Діана ЮР'ЄВА,

вчитель початкових класів Лошковецької ЗОШ І–ІІІ ст.
Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.

Урок мужності (4 клас)

Тема. Людські чесноти. Мужність.

Мета. Розширити знання учнів про людські чесноти, ознайомити з поняттям "мужність". На прикладах відомих українців розвивати прагнення самовдосконалюватись, виховувати глибоку повагу до людей, які віддали своє життя в ім'я майбутнього людства. Розвивати почуття гордості за свій народ, любов до рідного краю.

Обладнання: запис на дошці "Сміливість і мужність – моральні та вольові риси, необхідні кожній людині не тільки у виняткових обставинах, а й повсякденному житті, у праці" (В.Сухомлинський), картки для гри "Розписанка", кросворд "Мужність", презентація "Н.Савченко – патріот України", "асоціативний куш".

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Емоційна та моральна підготовка до уроку.

Аутотренінг.

Я – спокійний.

Я – школяр.

Я – особистість творча.

Я вмію думати, аналізувати, висловлювати свої судження.

Я прислухаюся до думок товаришів, цінюю їх і беру до уваги.

Я хочу знати більше.

Я поважаю себе і свого вчителя.

Я вірю в те, що добре працюватиму на уроці, бо дуже цього хочу.

II. Актуалізація опорних знань учнів та мотивація навчальної діяльності учнів.

Вчитель. 1. У загальній декларації прав людини першим назване право на життя. Цим підкреслюється, що життя – найвища цінність. Але чи вміємо ми жити так, аби постійно відчувати диво і радість від життя? Так, вміємо! Проте події на сході нашої Батьківщини, численні втрати людських життів принесли журбу в душі українців. Українські воїни відважно захищають рідну землю від загарбників. Тому нині, як ніколи, наші прагнення до миру актуальні. Адже у мирний час люди почуваються спокійно, вони заклопотані своїми справами, у них немає страху.

Дуже важливо жити в мирі не тільки з іншими країнами, а й зі своїми сусідами. Мир найперше має бути в сім'ї. Майстри слова – письменники та поети – можуть яскраво й образно висловити свої почуття та прагнення миру, співзвучні з нашими.

2. Хвилинка поезії.

1-й учень. **Хай буде мир!**

Хай буде мир віднині і довіку,
А не війна гуркоче на порі.
І сльози щастя на своїх обличчях
Відчують всміхнені усюди матері.

Хай буде мир, сяйні, веселі діти,

І щастя – наяву, а не у сні.

Й не буде жінка у п'ятому сивиті,

Бо десь коханий згинув на війні.

Хай буде мир, замовкнуть всі гармати.

Доволі крові, сліз, нещастя й бід...

Хай відпочине, змучений боями,

До праці звичний чоловічий рід.

"Хай буде мир!" – звертаються до Бога,

Чоло зросивши потом, трударі,

Аби до щастя всі вели дороги

На волелюбній сонячній землі.

2-й учень. Мир на землі.

Мир на землі – це росяні світанки,

Краса і творчість, пісня у галях.

Мир на землі – це вечори і ранки

Із радістю і щастям у серцях.

Мир на землі – це дім, це мама й тато,

Й любові стільки – просто через край!

Це та земля, де щастя є багато

І в кожній хаті – хліба коровай.

III. Формування нових знань, умінь.

1. Гра "Розсипанка". Робота в групах.

Скласти з "розсипаних" слів прислів'я та пояснити, як ви їх розумієте.

- уникай Все а переймай, злого добре.
(Все добре переймай, а злого уникай)
- має, слабшого серце Той захищає добре хто.
(Той добре серце має, хто слабшого захищає)
- воно вернеться добро, добром Роби.
(Роби добро, воно добром вернеться)

Презентація груп.

2. Оголошення теми та мети уроку.

Вчитель. Отже, з ваших пояснень можна зробити висновок, що переймати треба лише хороше, захищати слабших, робити добро. Бути справедливим, сміливим, розсудливим, щедрим. Мені приємно, що ви прагнете виробити в собі кращі людські якості: працьовитість, чуйність, щедрість, чемність, сміливість, відповідальність. Усе це людські чесноти, про які говоритимемо сьогодні на уроці.

3. Довідкове бюро.

Чеснота – це схильність постійно чинити добрі справи; позитивна моральна властивість характеру людини, що визначається його волею і вчинками.

– Прислухайте, будь ласка, легенду про людські чесноти.

Людські чесноти

(Легенда)

Якось навесні, прогулюючись, подружки-дівчатка побачили цвіт барвінку і замиливалися його красою.

– Добридень, барвінку, – привіталася Люся.

- Доброго здоров'я, – відповіла синя квіточка.
- А чи знаєш ти, що означає кожна твоя пелюсточка? – запитала Оксана.
- Ні, – сором'язливо сказав барвінок.
- Перша пелюстка – це доброта, друга – милосердя, третя – скромність, четверта – ввічливість, п'ята – працьовитість, – весело розповідали подруги.
- Дякую вам, – зрадів барвіночок, – за таке приємне повідомлення.
- До зустрічі, наш синьоокий, – попрощалися дівчатка.

Вчитель. Назвіть людські чесноти. Що означає, шанобливо ставитись до себе та інших?

4. Фізкультхвилинка.

5. Довідковий момент.

Вчитель. Щодня чуємо про мужність і мужні вчинки. Та чи кожен розуміє суть цього слова? Я вважаю, що мужність – це та риса характеру людини, яка може повноцінно проявитися лише разом з іншими якостями особистості, такими як сміливість, розсудливість, хоробрість, широчердність. Саме вони допомагають людині досягти мети, використовуючи кмітливий розум, сильний дух, палке серце. За необхідності вони можуть стати рятувальним човном, як для самої людини, так і для інших. Чому для інших? Бо опорною складовою мужності є ще не згадана досі риса – людяність. Тобто мати мужність – це тільки півсправи, а ще потрібно вміти використовувати її на благо іншим. Саме такий шлях – запорука справжнього прояву мужності, що почасти межує з героїзмом.

Мужність – це хоробрість людини, сила серця, прагнення допомагати іншим. Це якість, що поєднує сміливість, наполегливість, стриманість, впевненість у собі, вона допомагає людині йти до мети, незважаючи на втрати й страждання.

Сміливість – здатність людини долати почуття страху та розгубленості.

6. Розповідь з елементами презентації.

Вчитель. Поговоримо про мужність на прикладі подвигу героїв сьогодення, зокрема, Надії Савченко.

Розповідь про цю мужню дівчину, справжнього патріота своєї Батьківщини хоча розпочати словами самої Надії: **"Я вірю в свій народ."**

І вірю, що у нас дійсно чиста, гідна і славетна нація".

Небо Надія Савченко полюбила ще в дитинстві, коли літала з батьками до Криму. Відтоді вона мріяла про нього. Довго за різними довідниками шукала, в яких ВУЗах готують льотчиків. І знайшла – Харківський університет повітряних сил України. Приїхавши подавати документи, почула від чоловіків з великими зірками на погонах: "У тебе є одна проблема: ти – дівчина". Після цього вона їздила на вступні іспити в цей університет чотири роки поспіль. На КПП говорили: "В армії дівчат немає, тим більше в авіації". Але Надія відповідала: "Неправда, є". І на четвертий рік все ж домоглася прийому у генерала, який попередив: "Якщо хочеш вчитися, відслужи рік в армії". Надія одразу ж пішла контрактником до Збройних Сил України. У перервах між спробами навчитися літати Надія освоїла професію моде-

льєра-дизайнера і рік провчилася на факультеті журналістики Київського університету.

Спочатку її відправили служити радисткою. Але така служба була не для неї. Вирішила, що ніде, крім у десантних військах, не зможе бути ближче до неба. І пішла проситися до командира десантного батальйону. Аби дівчина зрозуміла наскільки це важко, комбат сказав: "15 кілометрів полігону з 15-кілограмовим рюкзаком десантника. Біжиш разом з хлопцями по снігу. Якщо не відстанеш від них – візьму". "Добре", – відповіла Надя і через тиждень уже служила в Житомирському аеромобільному батальйоні. Ось так почала служити в десанті. Разом із хлопцями Надія долала багатоденні марші, займалася рукопашним боєм, стріляла з різних видів зброї, стрибала з парашутом, вивчила всі тактичні дії підрозділу, а головне – ні від кого не відставала. Всі зрозуміли: вона – "своя". Це була її перша маленька перемога на шляху до мрії. Та щоб стати пілотом, цього було замало. Вона знову поїхала до Харкова і знову почула відмову: мовляв, не вистачає військового досвіду. Надя повернулася назад в Житомир, де проходила службу. Згодом дізналася, що її роту відправляють в Ірак.

У 2004-му вона разом з іншими миротворцями служила в Іраку стрільцем третьої роти 72-го окремого механізованого батальйону. В Іраку прослужила півроку. "На війні нікому нічого не доводило, просто виконувала свою роботу, щоб її не робили за мене інші".

Після служби в Іраку знову поїхала до Харкова поступати на льотний факультет і знову їй відмовили. Тоді вона вирішила звернутись до тодішнього міністра оборони Анатолія Гриценка. Тільки після особистого дозволу міністра оборони дівчину прийняли на навчання. Після закінчення університету проходила службу штурманом-оператором Мі-24 3-го окремого полку армійської авіації Повітряних сил України в місті Броди Львівської області. Має 170 годин нальоту і 45 стрибків з парашутом.

У вільний від служби час Надя любить займатися декоративним дизайном, художніми вітражами, вишиванням, гончарством тощо. Коли розпочався збройний конфлікт на сході України, вона під час відпустки поїхала туди добровольцем і служила бійцем у батальйоні "Айдар". При цьому залишалася діючим офіцером ЗСУ.

Мати Надії – Марія Савченко розповідає про доньку: "Як вона йшла, я казала: "Надю, зупинись!" – "Мамо, ти нас виростила патріотами, я маю захищати свою державу".

Батальйон "Айдар" дислокувався біля селища Щастя, що в Луганській області. На той час до Надії приїхала її рідна сестра – Віра Савченко.

Допомагала, чим могла. Вранці 19 червня Надя (позивний "Куля") отримала інформацію про те, що будинок, у якому розташувались наші розвідники, обстрілюється противником, є поранені. Вони з сестрою негайно сіли в машину і поїхали за постраждалими. Слідом за ними повинен був виїхати один із підрозділів батальйону. Сестра встигла зробити дві ходки, вивозячи поранених бійців, а Надя з екіпажем БТРа відправилися до будинку за іншими пораненими. Але, прокочивши потрібний поворот, хлопці нарвалися на засідку. Їх обстріляли, а БТР вивели з ладу. Надя та її бойові товариші отримали поранення. Вони забарикадувалися у якомусь будинку й до останнього відстрілювалися. На допомогу їм кинулися десантники. Але сили були нерівними, боєприпаси закінчилися. Противник почав кидати гранати. Коли надійшла допомога, то Надю, двох її товаришів і поранених бійців уже взяли в полон.

19 червня в мережі поширено відеозапис, у якому Н.Савченко, прикута наручниками до труби, гідно й сміливо відповідає під час допиту:

– Надіє Вікторівно, чи знаєте Ви скільки сил зараз діють проти нас?

– Я думаю, вся Україна (оригінальний текст рос).

8 липня стало відомо, що Надія Савченко перебуває під вартою в Росії у слідчому ізоляторі міста Воронеж. Російська влада підозрює Савченко у причетності до загибелі на сході України двох журналістів – Ігоря Корнелюка і Антона Волошина. Насправді російські журналісти надавали інформаційний супровід одній із груп терористів і загинули 17 червня, потрапивши під обстріл біля містечка Щастя.

Адвокат Н.Савченко Марк Фейгин повідомив у Твіттері "...Надія Савченко потрапила в полон до луганських бойовиків ще до загибелі російських журналістів. У застінках абсолютно невинна людина" (оригінальний текст рос).

21 серпня Президент України Петро Порошенко нагородив українську льотчицю, старшого лейтенанта Збройних Сил України Надію Савченко орденом "За мужність" III ступеня. Відзнаку льотчиці присвоєно "за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі, високопрофесійне виконання службового обов'язку", зазначається в Указі Глави держави. Також Надії Савченко було передано листа від Петра Порошенка, в якому він підкреслив, що ім'я української льотчиці стало символом боротьби для українців у всьому світі. Він також запевнив Надію, що робиться все можливе для визволення її із полону.

Надія Савченко відповіла на лист Петра Порошенка. Українська героїня написала, що сподівається на те, що на українській землі нарешті запанує мир: "Я вірю в Майдан, у свій народ! І в перемогу".

Вся українська спільнота уболіває за подальшу долю героїні. В різних містах України люди приходять до посольства РФ з вимогою – негайно звільнити Надію з полону. На знак підтримки Надії проводяться масові акції, волонтери і просто небайдужі підтримують її сім'ю. Розповідь про мужню українську льотчицю хочу закінчити словами Надії: "Якщо моя смерть потрібна Україні, то я готова померти".

7. Створення "асоціативного куща".

Вчитель. За допомогою "асоціативного куща" створимо психологічний портрет мужньої української льотчиці:

- Н** – непохитна, надійна;
- А** – активна;
- Д** – дружелюбна;
- І** – ініціативна, імпульсивна;
- Я** – яскрава.
- С** – смілива;
- А** – авторитетна;
- В** – волелюбна, витривала;
- Ч** – чесна;
- Е** – енергійна;
- Н** – нескорена, наполеглива;
- К** – красива;
- О** – освічена.

IV. Підсумок уроку.

1. Обмін враженнями від почутого. Метод "Мікрофон".

– Чи можемо ми назвати Надію Савченко героєм? Які герої вам ще знайомі? Які людські чесноти ви б хотіли виховати у собі? А що ми, діти, можемо зробити для під-

тримки нашої героїні? (Написати листи, намалювати малюнки, присвятити пісню та вірші про Україну).

Вчитель. А з чого для нас починається Україна? Ми з вами народилися і живемо в Україні. Тут жили наші діди і прадіди. Тут корінь українського народу. Знати свій народ – це знати мамину пісню, що сіяла в душу дитини зернятка, котрі, зійшовши, виростили в добро, любов і ласку, це знати батьківську хату, бабусину вишиванку, дідусеву казку про правду і кривду. Україна – милозвучна рідна мова, віковична боротьба нашого народу за незалежність, волю, щастя. Україна – край смутку і краси, радості та печалі, розкішний вінок з рути й барвінку, над якими сяють ясні зорі, звучить задушевна лірична пісня, що славить подвиги й нескореність української нації.

(Звучить пісня про Україну).

2. Визначення рис, дій людини-патріота, громадянина. Обговорення висловлювань.

– Подумайте й скажіть, як можна підготувати себе до подвигу?

– У яких ситуаціях вам доводилося виявляти сміливість, мужність?

– Як ви розвиваєте свою волю, цілеспрямованість, сміливість?

– Поясніть прислів'я "В злагоді жити – добро творити".

– У чому виявляється ваша любов до Батьківщини?

Уч е н ь. Батьківщина – це ліс і поле,
 Це домівка наша і школа,
 Це гаряче сонячне коло.
 Батьківщина – праця і свято,
 Батьківщина – це мама і тато,
 Батьківщина – це рідна мова, –
 Як веселка вона кольорова.
 Сад зелений і небо синє,
 Все це у моїй Батьківщині.

Уч е н и ц я. Зацвітає калина,
 Зеленіє ліщина,
 Степом котиться диво – луна.
 Це моя Україна,
 Це моя Батьківщина,
 Що як тато і мама одна!

Україно моя неозора,
 Дуже хочу тобі побажати,
 Аби сяяли радісно зорі,
 Щоб хотілось схід сонця стрічати.
 Щоб ліси скрізь шуміли веселі
 Та щоб плівся гнучкий виноград,
 Щоб сміялись у кожній оселі,
 А країна цвіла, ніби сад.

3. Вправа "Мрія".

Кожен народ у своєму образі уособлює якогось птаха. Таким птахом для України є лелека.

(У конверті птахи лелеки).

Запишіть свою мрію на лелечих крилах, аби ці ваші бажання білокрилі птахи принесли нашому народові мир та спокій.

V. Домашнє завдання.

– Які враження від уроку? Чи виправдалися ваші очікування?

Учні продовжують фразу: "Сьогодні на уроці я..."; "Мені вдалося..."; "Я вважаю..."; "Мені б хотілося, щоб...".
 Домашнє завдання – створити колаж "Дерево мужності".